

מחזה על סין העממית ב"חאן" הירושלמי * ביטאון

אגודת הסופרים תוקף את עמוס עוז ומפרסם תעתיק מצולם של

סיפור בלתי ידוע * מירשם התושבים הנוסטאלגי של יעקב שבתאי

תיאטרון

מהפכת רבות

שורשי "מהפכת התרבות" שהקיפה את סין העממית במחצית שנות ה-60, התהי ליד שקדם לה. הגיעו ליד ביטוי תרבותי של ממש על במת התיאטרון העברי. להקת החאן הירושלמי, בשותפות עם התיאטרון הקאמרי, מעלים בימים אלה מחזה פרי עטו של המחזאי דייוויד היר, המבוסס על סיפורו של ויליאם הניסון פנשן. ויליאם הניסון נמנה עם האמריקאים הבודדים שקשרו את גורלם ואמונתם ב"מהפכה הסינית, עוד בראשית שנות ה-30, ובימי "המסע הגדול" של מאו צ'ה טונג. הניסון שבלה שנים רבות במחלקים השיריים של מלחמת השחרור הסינית, ובימי ביסוסה ויצירת מיסגורתיה של סין העממית, תיעד בסיפורו פנשן את הוויית האישית כעדיארייה לביצוע הרפורמות האגרריות שערך מאו צ'ה טונג בסוף שנות ה-40, בדומה לפרופטורים וסטודנטים סינים יצא הניסון במאוס 1948 לכפר צ'אנג צ'ואן, כשהוא משתתף ומתאר את הפנשן שמשמעותו המלולית, לגבי מיליוני איכרים סינים משוללי רכוש וקרקע. היתה תהליך השתחררות ממצליהם בע"י הקרקעות.

מי שהופתע מ"מהפכת התרבות" שהת-

חרטה על קפיצת הנימה לתחנה שלישי. לכן אינו בגדר 'מדור ועובם - ירוחם...' אך למרות זאת, האחד הגדול של מאוניים שעינו פקודה תמיד, יועץ לעמוס עוז כמה עצות פומביות, שמגמתן להשיבו אל דרך הישר:

"מן הראוי לומר לעצמם עוז: אנא, שוב לבית-היוצר! בתחומה של האמנות אין סכנה ממשית צפויה מעטף המתלעלע. קוראים ומבקרים יפסדו את משגבך ככת-שחוק סלחנית. אדואלי יחסו אותם לסופרים של ניכור, שנידוץ מצויים ביניהם מלאכי חבלה. אולם ככתבתך הסובליציסטית עליך להיזהר יותר. יציאה זו מן הכלים, הסלסול הפאטמי המתגלגל בהיסטריה וקול-השנאה-ההסתה הקולה מתוכם - מגלים כך את המזמים שאתה אומר לאנשי ריבך: 'שבטיות עמומה' - ויצרים וסיסמאות נוספות שיכ"ז - דיכוי השכל כשם החזיונות המסעירים!"

החברת ב.י. מיכלי, את סגידתם ואהדתם ל"מיסטר-החדש". הפרופסור שמואל, ש"מעמדו ותורמוהו לסיפורת-העברית עדיין אינם נהירים דיה-צורך, כותב: "מי ששכח ארצה, כמנני, לאחר כמה שנות העדרות, מכיר כיד שהמפה הפוליטית לפני הבחירות בעינה עמדה; ואילו הנוף האנושי, גם כמעט-כותרתה של הנאבקים על השל"ט, ואין צורך לומר - הנוף הפיסי וה"חברתי כולו נשתנו מאד..." בנוף הפיסי

ש"י יונאי סיפור בלתי ידוע

והחברתי של הפרופסור שמואל קיימת דמות אחת שכרשימה אותו: "סופר מצ"ב הק, שאין לפסקס בטיב מיקצועו (שהרי הכינוי סופר פרוץ לרחות הרבה), הוא משה שמר. איני מכיר את כל שלבי התפתחותו כשנים האחרונות מקרוב וכ"פרטות..." במילים אחרות, למרות שפרו-ספור שמואל חסר מידע מסויים, "לאחר כמה שנות העדרות" הרי קל להבחין, שיש לו המידע המהוייק היכן מונחת לה הצלחת.

אתה צלחת היא שאלת חיים ומות לגבי ב.י. מיכלי, עורך מאוניים, המגדיר את מטרותיו ומגמתו בכותרת מאמר מפרי עטו: "שירבוטו הרטורים של עמוס עוז". ב.י. מיכלי יוצא למלחמת-חורמה בעמוס עוז, שמגדיר במאמר מאו הבחירות את הסיכוי לתהליך פאשיזציה שיעבור על החברה הישראלית. בניסוחו נגד עמוס עוז מדגים מיכלי עד כמה עלולים "נישורו ה"דאנוביסטים" לשמש את "מיסטר-החדש", והוא כותב: "הפאטום, לעיתים כבוש ולעיתים פרוץ, נוהג אתו תוך כספורי עוז. יש קוראים ומבקרים הכרוכים אחריו ויש כאלה המוצאים בו טעם לפגם. אך אפילו האחרונים אינם באים לידי פסילתו הטוטאלית..." לאחר 'נאורות' שכזו שולף ב.י. מיכלי מאמר תחתיו ה"דאנוביסטית את קביעתו של עמוס עוז בשח"ל-חמים, שראה אור אחרי מלחמת ששת-הימים, ומצטטו: "הולון קרובה לליבו מירושלים. וכל כך למה? כי בעיר החולות - ולא בעיר הנביאים והחזוים - נשק לראשונה את נערתו..." (נוסחו של ב.י. מיכלי) שורף מאוניים נוכח 'היריעה' עכשווי מן המגמה ה"אנטי-הרד" אית' שבספורי ומאמרי עמוס עוז. ומיכלי שואלו: "מה, דינם של לוחמי-נופלי ושי"ח בירושלים, יוצאי בטלון, וכפלו, וקצבאיאל, כתיאלבקה, ויהושפי..." ומגדיר סח השאלה מסתבר שבכונת ב.י. מיכלי לרצות את יוצאי אותן ערים מיתולוגיות של הגלות, ואת יורשיהם המקומיים. מעבר ליכולת הסיפורתית המגובלת של עמוס עוז בעיני ב.י. מיכלי טוען עורך מאוניים כלפי: "כמאמרו לא הביע

אלא שבמחזה פנשן מובלט במיוחד עק"רון "הביקורת העצמית", המפעיל עד היום את האומה הסינית כולה. המזכור בתהליך הנעור בווידיים, כרוות ומאבקים אישיים ותברתיים. אנשי הכפר צ'אנג צ'ואן מדבי רים ומדברים על עולמם, מבקרים איש את רעהו בלשון תמציתית של אנשים רע-בים, שאינם נוקקים בלשונם לשומן מילולי ללשהו. בני הכפר צ'אנג צ'ואן אינם מעלימים במהלך המהפכה האגררית והחברתית העוברת עליהם את הדימוי העסיסי הקיים במורשת הסינית: "יש לנו עק"אפרסקים עמוס פירות. למי הזכות לקמף את פירותי, לאלה שטיפלו בעק והישקו אתו? או לאלה שישבו שלובי-זרוע ליד המטע?"

את האלימות הראשונה המלווה מהפכה, קוטעים ציוותי-העבודה המגיעים לכפר צ'אנג צ'ואן, והפועלים לסקח על ביצועה של הרפורמה האגררית. ציוותי-העבודה בולמים באיבו את מחולל-הטירוף של הא"י כרים כנגד בעלי-האחוות, ולתת האלימות מות המקבלת במהפכה הם לומדים להתימרד זה בזה בדיונים מראתונים של ביי קורת עצמית.

המחזה פנשן הוא המחשה של התהליך העובר בהדרגה ביבשת אסיה, המחשה הנעשית בעזרת מטבעות-לשון וערכים שחדלו לומר ולדבר אל החברה הישראית בעשרים השנים האחרונות. סין העממית הללו נראים רחוקים עד למאד, אבל אם להעתיק כותרת של סרט איטלקי-מאריאטי שהוקרן בארץ לפני כמה שנים, הרי יש לזכור כי "סין אינה רחוקה".

כתבי-עת

מיכלי כווד 77

נייר-הלקמוס הינו נייר-סוג ספוג ליק מוס, המאדים מהומצה ומכחיל בחורה מי ביס. נייר-הלקמוס משמש כאינדקטור לריאקציה כימית. ירחון לסיפורת היוצא לאור מאוניים, "רחון לסיפורת העברים", מוכר בגיליונו החדש את פעולת נייר-הלקמוס. עורך מאוניים, ב.י. מיכלי, שימש במשך שנים רבות כמכשיר-שליטה סיפורתי של המישטר המסא"י. בוורבת מאוניים התי דשה מצליח ב.י. מיכלי להוכיח שבג אגודת-הסופרים ובטאוה, בטחם לתפקד כנייר-הלקמוס, ולהתחיל בן-לילה לשרת את הפריצים החדשים.

אם להתעלם מתעתיק-מצולם של סיפור בלתי ידוע עד כה, הקרוי בכותרת פירוקי דרך מאת ש"י עננך, חתן פרס נובל לסיפורת, שהופיע בהאחדות * בחתימה "ע"ן, הרי חוברת מאוניים רצופה, כמינה הגה מזה שנים, בגלריית שמות כמו יחיאל חזק, אלי נצר, חיה שנהב, ירום ורטה, א. בן-עזר, דוד אורבך, פ. גנר, אגדה עמיר, לאה הוזמי ואבי עקרוני, שתורו מתם לסיפורת-העברית טרם והבנתה ל"איש. דמויות ששמוותיהן נפקדים לרוב מיתביהת העיספותיים הפועלים בארץ, שבהם מפרסמים הבולטים החשובים שבי סופרים הישראליים.

חברת מאוניים זו בולטת מקדמתיה בכך, שבמדור "מעייני הים" שם מפרסי מים הפרופסור אפרים שמואל, ועורך

* גליון 2, כרך מה, תמוז תשל"ז, 160 עמודים. ** חשוון, תרע"א.

פרוזה

שקיעה עירונית

"אביו של גולדמן מת כאחד באפריל, ואילו גולדמן התאבד כאחד בינואר..." כך נפתח סיפורו של יעקב שבתאי * מחזאי ומחבר בגלי-הביניים, המתעלם מכך שהסיפורת-העברית לא היתה מפ"סידה יצירת-מופת של אביו, וחוסך על-מתאבד ביום מותו של אביו, וחוסך על-ידי כך לקריאת את קריאת 111,672 המילים המקובצות ברצף אחד ללא פריקים, פתחי תות וסיפור-עלילה ראוי לשמו.

ניתן לכנות ספר זה, ואריאציות נולדו מן וחבריו, הנ"ל וחבריו מתאמצים לייצג גלריה בלתי-חדלה של דמויות מזויזות, פות, נשילות שיור כלשהו של אמנות, המהלכות לרחב ב"אוויר מלא פירחי איו" דרכת ופירחי הרדופים..." תוך שהם פול-טים דבריו הכל ותפלות בסיגנון של "שטע, הייתי מורף את העולם" או "איני

* כונת ב.י. מיכלי מתייחס לגיבורת "מיכאל שלי", שיש לה היות אודות ער"בים.

** "זכרון דברים", מאת יעקב שבתאי, הוצאת "ספורי סימן-קריאה", 232 עמודים.

יעקב שבתאי מלחמת שיכחה

מאו צ'ה-טונג סין איננה רחוקה

רוחשה לפני כ-10 שנים, ימצא בפנשן את שורשי התהליך. הנחת-היסוד של הספר, המחמה, היא: "מי שלא ינסה להבין את חשיבותה והיקפה של בעיית הקרקעות כסוף, לא יוכל להבין את מהותה של המהפכה הסינית, וכלי להבין את המהפיפה הסינית לא ניתן להבין את המתרחש כיום בעולמנו."

לכן גירסתו המומחזת של דייוויד הייר לפנשן מדגימה תיאוריית-חברתית-כלכלית ליות בתהליך שבו הן משנות חברה החיה כחשכת ימי-הביניים לעבר מחצית המאה העשרים, תהליך המפעיל כיום קרוב לשני שלישים של האנושות.